

Jaką Polskę chcemy odbudować za europejskie pieniądze?

Apel o transparentny i solidarny Krajowy Plan Odbudowy

Do: Minister Funduszy i Polityki Regionalnej Małgorzaty Jarosińskiej-Jedynak

Wicepremier Minister Rozwoju Jadwigi Emilewicz

Minister Rodziny Pracy i Polityki Społecznej Marleny Małąg

Rozpoczęcie prac nad Krajowym Planem Odbudowy to dobra wiadomość. Plan daje szansę na budowę silnej, przygotowanej na globalne wyzwania Polski. Jednocześnie musimy wyraźnie powiedzieć: Polski nie stać na zmarnowanie europejskich funduszy. Nie stać nas przegapienie okazji na prawdziwą modernizację, solidarną transformację i wzmocnienie społecznej odporności. Oznacza to, że **projekty dofinansowane w ramach Krajowego Planu Odbudowy muszą wspierać strategicznie inwestycje, które rzeczywiście przyczynią się modernizacji naszej gospodarki zwiększając jej konkurencyjność w obliczu wyzwań zielonej transformacji, a także w istotny sposób wzmocnią kluczowe dla społecznej odporności obszary: zdrowie, edukację, inne usługi publiczne, wreszcie – stabilny rynek pracy.**

Eksperti związani z inicjatywą *Pacjent Europa*, a także przedstawiciele polskich środowisk eksperckich i społecznych od początku pandemii wskazywali, że jeśli odbudowa ma się udać, jeśli ma zapewnić Polsce stabilne podstawy zrównoważonego społecznie i ekologicznie wzrostu – musi być transparentna, zielona i solidarna. Odbudowa musi się wiązać z inwestycjami w zaniedbane usługi publiczne, zwłaszcza w nowoczesną i dostępną publiczną służbę zdrowia. Poparcie jakiego apelowi *Pacjent Europa* udzielili światowi i polscy eksperci oraz liderzy opinii – od doradców ekonomicznych papieża Franciszka po Jeffreya Sachsa i od Olgi Tokarczuk po Tomasza Terlikowskiego – wskazuje, że potrzebę takiej transformacyjnej i sprawiedliwej odbudowy widzą przedstawiciele wszystkich stron politycznego spektrum.

Pieniądże publiczne trzeba wydawać strategicznie, zwłaszcza podczas kryzysu, gdy pracownicy tracą pracę, mali i średni przedsiębiorcy zamykają firmy i gdy tak wielu Polaków martwi się o zdrowie swoje i swoich najbliższych. Musimy wobec tego zadbać, by projekt odbudowy nie pozostawił nikogo z tyłu. Odbudowa po pandemii musi służyć całości społeczeństwa polskiego.

Tymczasem rozwiązania wprowadzane w kolejnych wariantach Tarczy Antykryzysowej często okazywały się zbieżne nie z dobrem całości społeczeństwa, ale raczej z korzyściami poszczególnych grup interesu. Zawarte w nich propozycje zmian lub projektów inwestycyjnych, nawet gdy realizowały istotne cele, jak poprawa konkurencyjności polskich przedsiębiorstw, niewystarczająco uwzględniały priorytety ważne dla strony społecznej i sugerowane wprost przez Komisję Europejską: **kreację stabilnego zatrudnienia**, poprawę jakości życia osób starszych, wspieranie transformacji ekologicznej czy większą inkluzję społeczną.

Projekty dofinansowane z Krajowego Planu Odbudowy muszą rzeczywiście – a nie tylko na papierze – realizować cele, które stawia sobie Europa: ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, wsparcie dialogu społecznego, zwiększanie aktywności zawodowej; likwidację przeszkód dla bardziej trwałych form zatrudnienia; lepsze ukierunkowanie świadczeń społecznych, zapewnienie dostępu do tych świadczeń osobom potrzebującym, dbanie o zrównoważony rozwój regionalny czy poprawę funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej.

Właściwe rozdysponowanie europejskich środków możliwe jest tylko pod warunkiem, że będą one przyznawane w sposób transparentny i inkluzywny. Przejrzystość w tym względzie zależy od tego, by swoje projekty mogli zgłaszać i realizować wszyscy partnerzy społeczni – w tym eksperci reprezentujący pracowników oraz organizacje społeczne. Krajowy Plan Odbudowy musi realnie realizować cele społeczne. Decyzje, które zaważą na naszej wspólnej przyszłości nie mogą zapadać przy wyłącznym udziale przedstawicieli spółek skarbu państwa i organizacji biznesowych. Od tego zależy skuteczność i sprawiedliwość pokryzysowej regeneracji.

Dlatego zwracamy się do Pań Minister z prośbą, by Krajowy Plan Odbudowy uwzględnił także projekty organizacji społecznych.

- Decyzje dotyczące Krajowego Planu Odbudowy muszą uwzględniać **głosy i potrzeby** przedstawicieli organizacji pracowniczych, społecznych, pozarządowych oraz eksperckich.
- Kryteria przyznawania pieniędzy muszą wyraźnie odnosić się do europejskich **społecznych i ekologicznych celów** kluczowych dla budowania społecznej innowacyjności i odporności.

Tylko wtedy mamy szansę na solidarną i skuteczną odbudowę naszego kraju.

Inicjatywa *Pacjent Europa* oraz:

Prof. dr hab. Bogusław Dopart – literaturoznawca, teoretyk i historyk literatury, przewodniczący Akademickiego Klubu Obywatelskiego im. Lecha Kaczyńskiego w Krakowie

Tomasz Karoń – socjolog, strateg polityczny, analityk

Dr Marcin Kędziński – Kolegium Gospodarki i Administracji Publicznej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, główny ekspert Centrum Analiz Klubu Jagiellońskiego

Prof. dr hab. Wiesława Kozek – kierownik Zakładu Socjologii Pracy i Organizacji Instytutu Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego

Jan Śpiewak – działacz społeczny i samorządowy

Prof. dr hab. Andrzej Zybała – kierownik Katedry Polityki Publicznej Szkoły Głównej Handlowej